

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЯК ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОРГАНІЗАТОРІВ ВИРОБНИЦТВА У ВНЗ I-II РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Л.М. Лісовська, аспірант

В статті висвітлено сутність, значення та зміст основних педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців з організації виробництва в контексті специфіки АПК.

Педагогічні умови, компетентнісний підхід, професійна компетентність, організатори виробництва, професійна діяльність.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, які стосуються професійної освіти майбутніх фахівців за всіма напрямками підготовки. Процес відродження села, цілеспрямований розвиток підприємництва (фермерства) в напрямі створення конкурентоздатного сільськогосподарського товаровиробника прямо залежить від якісної підготовки фахівців для даної галузі. Сучасні етапи розвитку вітчизняної економіки характеризуються збільшенням кваліфікаційних вимог до майбутніх спеціалістів. Основні вимоги до рівня підготовленості фахівця в сфері економіки та управління включають знання з аналізу, обліку, фінансів, маркетингу, менеджменту, організації виробництва, технології галузі, трудового та комерційного права, вміння економічного прогнозування та планування на виробництві, морально-етичні норми у сфері професійної діяльності. Для досягнення успіху в професійній діяльності сучасний організатор виробництва має володіти вміннями критично мислити, опрацьовувати значні обсяги інформації, бути готовим до розв'язання проблемних ситуацій, вміти продукувати власні ідеї, бути комунікабельним та здатним до міжособистісної взаємодії в колективі. У зв'язку з цим, вважаємо необхідним розгляд основних компонентів організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності організаторів виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі формування професійного інтелекту фахівців економічного профілю[1], розкриттю поняття «професійна компетентність[4; 6] приділено значну увагу науковців. Бабанський Ю.К. [2, с. 118] зазначав, що «умови, які самі не є причинами подій..., одночасно підсилюють або послаблюють дію причини, висуваючи одну з них на роль тієї, що домінує», а Виготський Л.С[3, с. 55] вказував, що необхідно «завчасно створювати умови, необхідні для розвитку психічних якостей, хоча вони ще «не дозріли» для самостійного функціонування». Андрєєв В.І. вважає [1, с. 124], що педагогічні умови – це результат «цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів

змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання для досягнення ...цілей». Педагогічні умови мають двоїтий характер[5, с. 97] з одного боку, це джерело виникнення, існування та розвитку самого педагогічного процесу, запорука його присутності та можливостей вдосконалення. І навіть, спеціально створені педагогічні умови мають здатність регулювати педагогічний процес, робити його компоненти співвідносними один до одного. З іншого боку, педагогічні умови є «атмосферою» навчально-виховного процесу, і саме від цілеспрямованості, впорядкованості, логічності та структурованості педагогічних умов залежить функціонування цього процесу та його ефективність.

Н. Посталюк зазначає, що педагогічні умови – це педагогічні обставини, які сприяють (або протидіють) прояву педагогічних закономірностей, зумовлених дією певних факторів. За Т. Шамовою педагогічні умови – це чинники успіху у процесі управління навчанням. А. Найдзін вказує, що педагогічні умови – це сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів, прийомів, засобів педагогічного управління та матеріально-просторового середовища, які забезпечують успішне вирішення поставлених та спроектованих завдань

М. Боритко визначає педагогічну умову як зовнішні обставини, чинник, що здійснює суттєвий вплив на протікання педагогічного процесу, тієї чи іншою мірою свідомо сконструйований педагогом, такий, що спричиняє, але не гарантує певний результат процесу. Він зауважує, що на відміну від засобів, умова не передбачає жорсткої причинної детермінованості результату.

У новому тлумачному словнику української мови «умови» визначаються як сукупність положень, що знаходяться в основі чого-небудь, як необхідна обставина, що робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь, або сприяє чомусь.

Визначаючи сутність педагогічних умов, необхідно зазначити, що вони створюються педагогами, а фактори існують об'єктивно, незалежно від діяльності. Таким чином педагогічні умови – це обставини, які обумовлюють певний напрямок розвитку педагогічного процесу. Можна погодитися і з думкою про те, що педагогічні умови – це сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів, прийомів, засобів педагогічної діяльності.

Але більш детального розгляду потребує думка про те, що об'єктивними можливостями матеріально-просторового середовища є педагогічні умови.

На наш погляд, не всі такі можливості є педагогічними умовами, а тільки ті, які створюються саме педагогом та є продуктом його діяльності.

Розглядаючи категорію «педагогічні умови» в контексті формування професійної компетентності організаторів виробництва, ми визначаємо **педагогічні умови** як фактори, які є взаємозалежними, складають в сукупності найбільш оптимальне середовище для засвоєння вмінь та навичок та впливають на якість та ефективність цього процесу, а також на адекватність по відношенню до поставлених цілей та завдань.

Мета статті. Розкрити сутність, значення та зміст основних педагогічних умов формування професійної компетентності у майбутніх організаторів виробництва аграрних коледжів.

Викладення основного матеріалу. Системний аналіз психолого-педагогічної, філософської, методичної та соціологічної літератури дає можливість розглядати категорію «умови» як складову будь-якого процесу, зокрема і процесу формування професійної компетентності у молодших спеціалістів з організації управління у ВНЗ I-II рівнів акредитації.

За змістом педагогічні умови, які забезпечують формування професійної компетентності у студентів аграрного коледжу до професійної діяльності, ми розподіляємо на: **методологічні, психологічні, дидактичні, контекстуальні, організаційно-методологічні.**

До **організаційно-методологічних умов** ми віднесли:

конструювання навчально-пізнавальної та професійної діяльності студентів з урахуванням організаційних, методологічних, дидактичних принципів (проведення семінарів, тренінгів, науково-практичних конференцій за участю спеціалістів економічних структур);

організація «Навчальних відділів організації виробництва» на зразок «Навчальних бухгалтерій» ;

компактність навчання є одним із основних компонентів при засвоєнні інформації в процесі навчання;

допомога у підборі додаткової спеціалізованої літератури;

самостійна робота та самоосвіта (створення необхідних, згідно типових та робочих програм, методичних вказівок по самостійному вивченню);

створення необхідного освітньо-педагогічного середовища, яке сприятиме формуванню та розвитку професійної компетентності майбутнього фахівця.

сприяння особистісному розвитку студента, що дозволить йому правильно сприймати суспільні економічні потреби та формувати особисті потреби в плані розвитку фахових здібностей.

матеріально-технічні умови організації педагогічного процесу.

Складовою **психологічних умов** ми вважаємо наступне:

врахування професійної, економічної та пізнавальної спрямованості майбутнього організатора виробництва в контексті АПК;

врахування психологічного типу особистості студента;

врахування вольової та емоційної саморегуляції майбутнього фахівця;

сприятливий психологічний клімат на заняттях та у позааудиторний час спілкування викладачів із студентами.

у педагогічній діяльності врахування викладачем професійної спрямованості студентів.

До **дидактичних умов** ми відносимо наступне:

наявність та подальший розвиток педагогічних здібностей викладача;

системне та постійне використання демонстраційних та ілюстративних методів;

систематичне використання проблемного, евристичного (частково-пошукового) та дослідницького методів;

систематичне використання новітніх педагогічних та інформаційних технологій;

використання методів активного навчання, а саме: неімітаційних (дискусії, виїзні заняття - заняття на виробництві, проблемні лекції, екскурсії); імітаційні неігрові (вирішення виробничих завдань, аналіз конкретних виробничих ситуацій, дії за інструкцією); імітаційні ігрові (рольові та ділові ігри, ігрове моделювання)[5; 6];

вивчення економічних дисциплін з урахуванням реалізації міжпредметних зв'язків .

До **контекстуальних умов** ми відносимо особливості сільського господарства (АПК), які є головними і проходять через всі попередні педагогічні умови.

Для майбутнього організатора виробництва специфіка аграрного ВНЗ знаходиться в контексті тих умов, в яких він буде виконувати свої професійні зобов'язання, а саме:

знання історії, тенденцій та перспектив розвитку сучасного агропромислового комплексу;

знання економіки АПК, яка суттєво відрізняється від інших галузей господарської діяльності і носить прикладний характер.

підготовка конкурентоспроможних сільськогосподарських кадрів, що носить стратегічний характер для країни зокрема;

Наведені організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності у студентів з організації виробництва сприяють формуванню такої професійної діяльності, за якою студент отримує можливість набрати необхідний багаж знань, вмінь, навичок та професійно важливих якостей відносно АПК, професійної спрямованості майбутніх управлінців середньої ланки, навчитися проводити рефлексію та перебудовувати власну позицію організатора виробництва та стиль спілкування.

Професійна компетентність за науковцями – це:

1) "готовність фахівця включитися в певну діяльність"(А. Аронов); як володіння знаннями, досвідом і здібностями, що дозволяють обґрунтовано судити про цю галузь і ефективно діяти в ній (В. Краєвський, А. Хуторський);

2) інтеграційне поняття, що включає три складові – мобільність знань, варіативність методу і критичність мислення» (М. Чошанов).

Відповідно до цього можемо зазначити наступне стосовно нових завдань сучасного педагога:

1. Поліпшити результати навчання.

2. Виховати освічену і гуманну людину, яка здатна комфортно жити та працювати в умовах сучасного суспільства.

3. Вирішувати професійні питання.

4. Підготувати фахівця, спроможного відповідати потребам сучасного суспільства.

Організувати та створити свій власний стиль педагогічної діяльності, орієнтуючись на результати своєї роботи.

Отже, конкретизовані нами педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців з організації виробництва орієнтовані на вирішення вище поставлених завдань.

Висновки. Формування професійної компетентності є важливим складовим елементом системи підготовки та перепідготовки висококваліфікованих управлінців середньої ланки і є регулятором зв'язку між системою професійної освіти і практичною діяльністю. Для того, щоб вирішити основні протиріччя професійної компетентності, необхідно створити такі педагогічні умови, які нададуть можливість розвивати особистість майбутнього організатора виробництва та вдосконалювати його професійно-економічну діяльність з урахуванням специфіки такої галузі, як сільське господарство.

Актуальними напрямками подальшої розробки окресленої проблеми є перспективи подальших досліджень, які передбачають організацію експериментальної перевірки системи запропонованих педагогічних умов та обґрунтування результатів.

Список літератури

1. Андреев В.И. Педагогика: учебный курс для ётворческого саморазвития / Андреев В.И. 2-е изд. – Казань: Центр инновационных технологий – 2000. – 124с.
2. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований: дидактический аспект / Бабанский Ю.К. – М.: Педагогика – 1982. – 192с.
3. Выготский Л.С. Вопросы теории и истории психологи / Выготский Л.С. [под ред. А.Р. Лурия, М.Г. Ярошевского]. Собрание сочинений: В 6-ти т. – Т.1. – М.: Педагогика – 1982. – 488с.
4. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Зимняя И.А. Высшее образование сегодня. – 2003. №5. – С. 34-42
5. Зміст і процес підготовки фахівців з механізації сільського господарства / Подпратов Г. І., Манько В. М., Лузан П. Г.; [за ред. В. М. Манька]. – К. : НАУ, 2003. – 408 с.
6. Лузан П. Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Лузан Петро Григорович; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2004. – 505 с.

В статье высветлено сущность, значение и содержание основных педагогических условий формирования профессиональной компетентности будущих специалистов с организации производства в контексте специфики АПК.

Педагогические условия, компетентносный подход, профессиональная компетентность, организаторы производства, профессиональная деятельность.

The article focuses of the nature, meaning and content of the basic pedagogical conditions of formation of professional competence of future

specialists in the organization of production in the context of specific agro-industrial complex.

It is indicated on the necessity of applying the optimal combination of forms, methods and techniques in the pedagogical process, on the pedagogical conditions as a factor in the efficiency of the educational system to ensure the integrity of the dynamic process of reform and improvement of the individual components, achievement of specific educational goals.

Competence approach, pedagogical conditions, professional competence, organizers, professional work.

УДК 378.147

СТИМУЛЮВАННЯ ТА ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВНЗ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

О.В. Литвинова, кандидат педагогічних наук

У статті розглядаються засоби і методи стимулювання та педагогічної підтримки студентів у процесі формування вмінь та навичок культури професійного спілкування. Вказано, що педагогічна підтримка – це цілеспрямована діяльність викладачів, спрямована на забезпечення сприятливих умов для формування стійкої мотивації і інтересу до розвитку вмінь та навичок культури професійного спілкування, реалізацію комунікативного потенціалу студентів. Зроблено висновки, що стимулювання майбутніх аграріїв до формування культури професійного спілкування має спиратися на пробудження в них бажання до власного самовдосконалення.

Стимулювання, педагогічна підтримка, культура професійного спілкування, мотивація, інтерес, вміння, навички, інтерактивні засоби навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Актуальність теми зумовлена сучасними потребами вищої школи в підготовці кваліфікованих фахівців з високим рівнем культури професійного спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми. Розробленню питань стимулювання у професійній діяльності присвячені дослідження вчених: А. Алексюка, Ю. Бабанського, К. Волкова, В. Ільїна, П. Каптерєва, В. Коротова, Г. Костюка, І. Лернер, В. Лозової, В. Пряникова, В. Сухомлинського, Л. Сущенко, М. Фіцули, В. Шумана та ін. На становлення підтримки, як особливого виду педагогічної діяльності, вплинули ідеї класиків світової педагогічної думки (Ф. Дистервег, Дж. Дьюї, Я. А. Коменський, І. Г. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, Л. Толстой, К. Ушинський, Ф. Фребель). Поло-